huc incolumē:teq; illa famā ſequitur auxilio profectū magnis regibus latrones gentium oppreſſiſſe: quod
uti facias moneo:hortorq; neu malis pernitie noſtra tuā ꝑlatare q̄ ſocietate uictor fieri.

AD CAESAREM SENEM DE REPVBLICA.

POpulus.R.uero antea obtīebat regna atq; īperia fortuna dono dare:itē alia quæ ꝑ mortalis aui-
de cupintur:quia & apud indignos ſæpe erant quaſi per libidinē data:neq; cuiq̄ incorrupta ꝑmā
ſerant:ſed res docuit id uerū eſſe quod in carminibus Appius ait.Fabrū eſſe quēq; fortunæ atq; in
te maxime qui tantū alios pregreſſus es ut prius defeſſi ſint homines laudando facta tua q̄ tu laude digna fa
ciundo:cæterꝝ ut fabricata ſic uirtute parta q̄ magna induſtria haberi decet.Ne in curia deformentur corru-
ant infirmata.Nemo enim alteri imperiū uolens cōcedit:& quāuis nouus atq; clemens ſit qui plus poteſt ta
men quia malo eſſe licet formidatur:id conuenit quia pleriq; rerum potentes peruerſe cōſulunt:& eo ſe mu
nitiores putant:quo illi quibus imperitant nequiores fuere:at cōtra id eniti decet cū ipſe bonꝰ atq; ſtrenuꝰ ſi
uti quā optimꝰ imperites:nā peſſimus quiſq; aſperime rectorem patitur:ſed tibi hoc grauius eſt quā ante te
oībus armis parta cōponere:bellū aliorꝝ pace mollius geſſiſti:ad hoc uictore prædam petūt:uicti ciues ſunt
Inter has difficultates euadendū eſt tibi atq; in poſterꝝ firmāda reſpub .nō armis modo neq; aduerſum ho-
ſtis:ſed quod multo: multoq; aſperius eſt bōis pacis artibus.Ergo omnes magna mediocris ſapiētia reſ huc
uocat q̄ quiſq; optima poteſt uti dicant:ac mihi ſic uidetur qualicūq; modo tu uictoriā compoſueris.Ita alia
oīa futura:ſed iam quo meliꝰ faciliuſq; conſtituas paucis quæ me animꝰ monet accipe.Bellū tibi fuit impe-
rator cū homine claro magnis opibꝰ auido potentiæ maiore fortuna quā ſapientia: quē ſecuti ſunt pauci ꝑ
ſuam iniuriā ibi inimici Itē quos affinitas aut alia neceſſitudo traxit.Nam particeps dominatiōis neq; fuit
qſquā:neq; ſi pari potuiſſet orbis terrarꝝ bello concuſſus foret:Cætera multitudo uulgi more magis quā iu-
dicio poſt aliꝰ aliū quaſi prudentiorem ſecuti per idem tempus maledictis iniquorꝝ occupādæ rei p. in ſpē
adducti homines qbꝰ omnia probo ac luxuria polluta erant:non currere in caſtra tua & aperte quietis mor
tem rapinas:poſtremo omnia quæ corrupto animo iubebat minitari:ex quis magna pars ubi neq; creditū
condonare.Neq; te ciuibꝰ ſicuti hoſtibus uti uident defluxere:pauci reſtitere quibꝰ maius ociū in caſtris quā
Romæ futurꝝ erat:tāta uis creditorꝝ impendebat:ſed ob eaſdē cauſas(in mane dictu eſt)quāti & qua multi
mortales poſtea ad pompeiū diſceſſerint:eoq; per omne tēpꝰ belli quaſi ſacro atq; in ſpoliato fano debitoreſ
uſi.igitur quoniā tibi uictori de bello atq; pace agitandū eſt hoc uti ciuiliter deponas:illa quam iuſtiſſima &
diuturna ſit:de te ipſo primū quia compoſiturꝰ es quod optimū factū ē exiſtima.Equidē ego cūcta imperia
crudelia magis acerba quā diuturna arbitror:Neq; quēquā in multis metuēdū eſſe:quin ad eū ex multis for-
mido recidat eam uitā bellū æternū & anceps gerere:quoniā neq; aduerſus neq; ab tergo aut lateribus tutus
ſis ſemꝑ in periculo aut metu agites.Contra qui benignitate & clemētia imperiū tēperauere:iis læta & can-
dida omnia uiſa etiam hoſtes nequiores q̄ alii ciues.an qui me his dictis corruptorē uictoriæ tuæ nimiſq; ī
uictos bona uoluntate predicent:ſcilicet quod ea quæ externis nationibus natura nobis hoſtibꝰ Noſq; ma
ioreſq; noſtri ſæpe tribuere ea ciuibꝰ danda arbitror.Neq; barbaro ritu cæde cædem & ſanguinem: ſangui
ne expianda.An illa quæ pauloante hoc bellum in.Cn.Pompeiū uictoriamq; Sullanam increpabant:ob-
tiuio interfecit Domitiū.Carbonē:Crutū:alios itē non armatos neq; in ꝓlio belli iure:ſed poſtea ſupplices
ꝑ ſummū ſcelus interfectos plebem Romanam in uilla publica pecoris modo conſciſſam:heu quam illa oc
culta ciuiū funera & repentinæ cædeſ in parentū aut liberorꝝ ſinum fuga mulierꝝ & puerorꝝ uaſtatio domuū
Ante partam a te uictoriam ſæua atq; crudelia erant.Ad quæ te iidē illi hortant:& ſcilicet id certatū eē utriuſ
q; ueſtrū arbitrio iniuriæ fierent neq; receptā ſed captam a te rem publi.& ea cauſa exercitus ſtipendiis con-
fectis optimos & ueterimos omniū aduerſum fratres parētiſq; alii liberos armis contendere:ut ex aliēis ma
lis deterrimi mortales uentri atq; profundæ libidini ſumptꝰ quærerent:atq; eſſent opprobria uictoriæ quo
rū flagitiis cōmacularet bonorꝝ laus:neq; enim te præterire puto qualis quiſq; eorꝝ more aut modeſtia etiā
tū dubia uictoria ſeſe geſſerint:quoq; modo in belli adminiſtratione ſcorta aut conuiuia exercuerint: nōnul
li quorꝝ ætas ne per ocium quidē talis uoluptatis ſine dedecore attigerit De bello ſatis dictū.De pace firmā
da:quoniā tuq; & omnes tui agitatis.Primū id quæſo conſidera qualis ſit de quo conſultas ita bonis:maliſ-
q; dimotis patēti uia ad uerum perges.Eo ſic exiſtimo:quoniam orta oīa ītereunt:qua tēpeſtate urbi roma-
næ fatum excidii aduentarit:ciuis cum ciuibus manꝰ conferturos:Ita defeſſos & exanguis regi aut nationi ꝓ
de futuros aliter nō urbis terrarꝝ cuncte gentes conglobatæ mouere:aut contūdere queunt hoc īperiū.Fir-
manda igitur ſunt uel concordiæ bona:& diſcordiæ mala expellēda:id ita eueniet ſi ſumptuū licētiam dem
pſeris non ad uetera inſtituta reuocans:q̄ iam pridē corruptis moribꝰ ludibrio ſunt:Sed ſi ſuam cuiq; rē fa-
miliarē finem ſuptuum ſtatueris quoniā īinceſſit mos & hoīes adoleſcētuli ſua atq; aliēu conſumere: nihil
libidine atq; aliis rogantibꝰ denegare,pulcherrimū putēt:eā uirtutē & magnitudinē animi pudorē atq; mo-
deſtiā ꝓ ſecordia æſtiment.Ergo animus ferox praua uia ingreſſus ubi cōſueta non ſuppetūt fertur acceſus
in ſocios modo:modo ī ciuis mouet compoſita & res nouas ueteribꝰ acquirit:quare tollēdꝰ fœnerator ī po
ſterꝝ uti ſuas qſq; res curemus.Ea uera atque ſimplex uia eſt magiſtratū populo nō creditori gerere & magni
tudinē animi ī addēdo nō demēdo Rei p.oſtēdere.atq; ego ſcio q̄ aſpera hæc res ī ꝑricipio futura ſit ꝓferti
iis q ſe ī uictoria licētius liberiuſq; q̄ artius futuros credebant:quorꝝ ſi ſaluti potiꝰ q̄ libidini cōſules:illoſq;
noſq; & ſocios in pace firma conſtitues:ſi ī eadē ſtudia arteſq; iuuentuti erunt ne iſta egregia tua fama ſimul
cum urbe Roma breui concidit.Poſtrēo ſapiēte pacis cauſa bellū gerūt:laborē ſpe ocii ſubſtētant Niſi illam
firmā efficis unici an uiceſſe quid retulit:q̄re capeſſe per deos rē.p.& oīa aſꝑa uti ſoles perſuade. Nāq; aut tu

medei potes:aut omittenda ē cura oībus:neq̄ quiſq̄ te ad crudelis pœnas aut acerba iudicia inuocāt:quibus
ciuitas uaſtatur magis q̄ corrigit̄:ſed ut prauas artis malaſq̄ libidines ab iuuēture ꝓhibeas:ea uera clemētia
erit conſuluiſſe.Ne merito ciues patria expellerentur retinuiſſe.ab ſtultitia & falſis uoluptatibus pacē con-
cordiā ſtabiluiſſe non ſi flagitiis obſecutus delicta perpeſſus præſens gaudiū cū mox futuro malo conceſſe-
rim ac mihi animus (Quibus rebus alii timēt) maxime fretus ē negocii magnitudine:& quia tibi terræ &
maria ſimul oīa cōponēda ſunt:qppe res paruas tantū ingeniū attīgere neqd:magnæ curæ magna merces ē
Igitur ꝓuideas opportet uti plebs largitionibus & publico frumēto corrupta habeat negocia ſuo:qb⁹ ab ma
lo publico detineat̄:iuuētus ꝓbitati & induſtriæ non ſumptibus neq̄ diuitiis ſtudeat:id ita eueniet ſi pecūiæ
q̄ maxima oīum pnities ē uſum atq̄ dedecus dēpſeris.Nam ſæpe ego cū admoneo reputās qb⁹ qſq̄ reb⁹ cla
ri uiri magnitudinē.Iuciſſent quæ res populos natione ſue magnis autoribus auxiſſent ac deinde qbuſ|cau
ſis āpliſſima regna & īpia corruiſſent:eadē ſemp bona atq̄ mala repiebam.oēſq̄ uictores diuitias cōtēpſiſſe
& uictos cupiuiſſe:neq̄ aliter qſq̄ extollere ſeſe & diuina mortalis attingere pōt:niſi omiſſis pecuniæ & cor-
poris gaudiis aīo indulgēs non ad ſentando neq̄ cōcupita ꝓbēdo puerſam gratiā gratificans:ſed ī labore pa
tiētia boniſq̄ præceptis & factis fortibus exercitando.Nam domū aut uillā extruere:eā ſignis aulæis aliiſq̄
operibus exornare:& oīa potiuſq̄ ſemet uiſēdū efficere.i.non diuitias decori habere:ſed ipſum illis flagitio
eſſe porro eis qbus bis die uētrē honerare:nullā noctā ſine ſcorto quieſcere mos ē:ubi animū quē dominari
decebat ſeruitio oppreſſere:neq̄ eo poſtea habeti atq̄ claudo ꝓ exercitio uti uolunt.Nā īprudētia pleraq̄ &
ſe præcipitant:Veꝝ hæc & oīa mala pariter cū honore pecuniæ deſinēt.Si neq̄ magiſtratus neq̄ alia uulgo
cupiēda uenalia erunt ad hoc ꝓuidēdū ē tibi quoniā mō Italia atq̄ ꝓuinciæ tutiores ſint:id quod factū haud
obſcuꝝ ē.Nā iidē oīa uaſtāt:ſuas deſerēdo domos:& ꝑ iniuriam alienas occupando.Itē ne uti adhuc militia
iniuſta aut in æqualis ſit.cū alii triginta:pars nullū ſtipēdiū faciet:& frumētū id quod antea ꝑmiū ignauia
fuit:ꝑ municipia & colonias illis dare cōueniet ſtipēdiis e meritis domos reuerterint.q̄ rei pu.neceſſaria:ti-
biq̄ glorioſa ratus ſum q̄ pauciſſimis abſolui.Non peius uidet̄ pauca nunc de facto meo differere. Plerique
mortales ad iudicandū ſatis ingenii habēt aut ſimulāt:uerū enim ad reprehēdenda aliena facta aut dicta ar-
det omnibus animus:uix ſatis aptū os aut lingua prompta uidet̄:quæ edita pectore euolat:quibus me ſub-
iectū haud pœnitet:magis reticuiſſe pigeret:nam ſiue hac ſeu meliore alia uia ꝑges a me quidem pro uirili ꝑ
te dictum & adiutū fuerit reliquū ē optare utiq̄ tibi placuerit ea dii īmortales approbēt beneq̄ euenire ſināt

AD.C.CAESAREM ORATIO DE REPVBLICA.

SCio ego q̄ difficile atq̄ aſpum factū ſit cōſiliū dare regi aut īpatori:poſtremo cuiq̄ mortali:cuius
opes in excelſo ſūt.Quippe cū & illis cōſultoꝝ copiæ adſint:neq̄ de futuro qſq̄ ſatis calidus ſatiſ-
q̄ prudēs ſit:Quin ēt ſæpe praua magis q̄ bōa cōſilia ꝓſpe eueniunt:qa pleraſq̄ res fortuna ex li
bidīe ſua agitat.Sed mihi ſtu diū fuit adoleſcētulo rēp.capeſſere:atq̄ in ea cognoſcēda multā ma-
gnāq̄ curā habui:nō ita ut magiſtratū mō capem:quē multi malis artibus adepti erāt Sed ēt ut rē.pu.domi
militiæq̄ quātoq̄ armis uiris opulētia poſſet cognitū habuerī.Itaq̄ mihi multa cū aīo agitāti cōſiliū fuit fa
mā modeſtiāq̄ meā poſt tuā dignitatē haberi:& cuius rei iubet ꝑiculū facere:dū quid tibi ex eo gloriæ acci
derit.Idq̄ nō temere neq̄ ex fortuna tua decreui:ſed quia in te præter cæteras artē unā egregie mirabilē cō
peri ſemp tibi maiorē in aduerſis q̄ in ſecundis rebus animū eē.ſed ꝑ cæteros:mortalis illa res clarior eſt:qd
prius defeſſi ſunt hoīes laudando atq̄ admirando munificētiā tuā:q̄ tu faciundo quæ gloria digna eſſent.
Equidem mihi decretum ē nihil tam ex alto reperiri poſſe:quod non cogitanti tibi in promptu ſit:neq̄ ego
quæ uiſa ſunt de re.pu.tibi ſcripſi:quia mihi conſilium atq̄ ingenium meū amplius æquo ꝓbaretur.Sed in
ter labores militiæ interq̄ ꝓlia uictoriaſ imperium ſtatui admonendum te de negociis urbanis.Nam quæ
tibi ſi id modo in pectore conſilii ē ut te ab inimicorum impetu uindices quoq̄ modo contra aduerſum con
ſulem beneficia populi retineas indigna uirtute tua cogitas:ſin inteille animus ē:qui iam a principio nobi-
litatis factionem diſturbabit:plæbē ro.ex graui ſeruitute libertatem reſtituit:in prætura inimicorum arma
inermis diiecit.domi militiæque tanta & tam præclara facinora fecit ut ne inimici quidē queri quicq̄ aude
ant:niſi de magnitudine tua qui tu accipe ea quæ dia ſumma repu.quæ profecto aut uera inuenies:aut certe
haud procul a uero.Sed quoniam Cn.Pom.aut animi prauitate.aut quia nihil eo maluit quod tibi obeſſet.
Ita lapſus ē:ut hoſtibus tela in manus iaceret.Quibus ille rebus rēpu.conturbauit.eiſdē tibi reſtituēdū ē pri
mum omnium ſummam poteſtatē moderandi:de uectigalibus ſumptibus iudiciis ſenatoribus paucis tra-
didit plæbē Ro.cuius antea ſumma poteſtas erat:neque iis quidē legibus in ſeruitute reliquid iudicia:tamet
ſi ſicut antea tribus ordinibus tradita ſunt:tamē idē illi factioſi regūt.dant adimūt q̄ iubet.innocētes circūue
niunt:ſuos ad honorē extollūt.Nō facinus nō ꝓprū aut flagitiū obſtat:quo minus magiſtratus capiāt:quoſ
cōmodū ē trahūt rapiunt.Poſtremo tanq̄ urbe capta libidine:ac licētia ſua pro legibus utunt̄ ac me qdē me-
diocris dolor augeret:ſi uirtute ptā uictoriā more ſuo ꝑ ſeruitiū exercerēt.Sed hoīes īertiſſimi:quoꝝ oīs uis
uirtuſque ī lingua ſita ē.forte atque alterius ſecordia dominationē ablatam īſolētes agitant. Nam q̄ ſeditio
aut diſſenſio ciuilis tot tam illuſtris familias ab ſtirpe euertit:aut quoꝝ unq̄ uictoria animus tā ꝑceps tāq̄ im
moderatus fuit.L.Sulla.cui oīa in uictoria lege belli licuerūt tametſi ſupplici hoſtium ptis ſuas muniri intel
ligebat tamē paucis interfectis cæteroſ beneficio q̄ metu retinere maluit.Ad herculē Catonē.L.Domitio cæ
teriſque eiuſdē factōis quadragīta ſenatores:multi ꝑterea cum ſpe bōa adoleſcētes ſicuti hoſtiæ mactati ſūt
Cum īterea īportuniſſima genera hoīum tot miſeroꝝ ciuium ſanguine ſatiari nequere.Nō orbi liberi:non
parētes exacta ætate.Nō luctus gemitus uiroꝝ mulierum īmanē eoꝝ aīum inflexit quī acerbius in dies ma